

Activiteiten Verslag

2016 - 2019

CONTROLEORGAAN OP DE
POLITIONELE INFORMATIE

Executive Summary

Verantwoordelijke uitgever:

Philippe Arnould - Voorzitter van het Controlegeorgaan op de politie-informatie

Adres: Leuvenseweg 48 - 1000 Brussel

E-mail: info@controlegeorgaan.be

Afbeeldingen:

(1) Beelden van het Federaal Parlement en omgeving – van Kurt Van Den Bossche – Rechten voorbehouden aan de Kamer van de Volksvertegenwoordigers

(2) Beelden van politie leden - Rechten voorbehouden aan de politie

(3) Illustraties/tabellen/grafieken – Rechten voorbehouden aan het Controlegeorgaan

INLEIDING

1. Dit activiteitenrapport 2016-2019 behelst in hoofdzaak het werkingsjaar 2019. Er zal echter ook enige aandacht besteed worden aan de jaren 2016, 2017 en vooral 2018, jaren waarvoor het Controleorgaan op de Politie-informatie (afgekort 'Controleorgaan' of 'COC'¹) geen apart activiteitenverslag heeft opgemaakt om diverse redenen. Het COC heeft er immers woelige institutionele jaren opzitten waarbij het, vooral in de jaren 2017 en 2018, voor de (toenmalige) leden helemaal niet duidelijk was of, en zo ja onder welke vorm, het COC nog zou voortbestaan. Het is pas met het nieuwe Europese en nationale privacy- en gegevensbeschermingskader², dat in september 2018 werd afgerond, dat er voor het COC eindelijk duidelijkheid kwam over zijn voortbestaan, zijn (nieuwe) structuur, middelen, taken en bevoegdheden.

2. Met de Wet van 3 december 2017 tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit ('WOG') en de Wet Gegevensbescherming van 30 juli 2018 ('WGB') werd het COC met ingang van 5 september 2018 aan haar meest grondige transformatie onderworpen. Het kreeg een volledig nieuw juridisch kader en organisatie die we terugvinden in artikel 4 §2, 4^e WOG, artikel 71 en de volledige titel VII WGB en de Wet van 5 augustus 1992 op het Politieambt ('WPA') (vnl. de artikelen 25/1 tot en met 25/8, 44/1 tot en met 44/11/13 en de artikelen 46/1 tot en met 46/14).

3. Het COC streeft naar een performante, democratische en rechtstatelijke politie-informatie werking – en informatiehuishouding bij de GPI. Het heeft dezelfde missie ten aanzien van de AIG³ en de BELPIU.⁴

¹ Acroniem voor 'Controleorgaan-Organen de Controle'.

² Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG - Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) of in zijn Engels afkorting GDPR wat staat voor General Data Protection Regulation - en Richtlijn (EU) 2016/680 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door bevoegde autoriteiten met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Kaderbesluit 2008/977/JBZ van de Raad - ook in deze bijdrage aangeduid als 'richtlijn politie/justitie' of in het Engels LED wat staat voor Law Enforcement Directive.

³ Algemene Inspectie van de federale politie en van de lokale politie - cf. artikel 2 van de wet van 15 mei 2007 op de Algemene Inspectie en houdende diverse bepalingen betreffende de rechtspositie van sommige leden van de politiediensten.

⁴ Belgische passagiersinformatie-eenheid - Passenger Information Unit of PIU bedoeld in hoofdstuk 7 van de wet van 25 december 2016 betreffende de verwerking van passagiersgegevens.

DE ACTIVITEITEN VAN HET COC

I. Vier prioritaire opdrachten en taken

4. De bevoegdheden, opdrachten en taken van het COC betreffen in grote lijnen:

(1) het toezicht op de toepassing van titel II WGB ten aanzien van de GPI⁵, de AIG en de BELPIU en omvat alle opdrachten verbonden met de bescherming van de persoonlijke levenssfeer in de uitvoering van hun **operationele opdrachten** (waaronder in hoofdzaak de opdrachten van bestuurlijke en gerechtelijke politie);

(2) het toezicht op de toepassing van de AVG en titel I WGB door de GPI en betreffen alle opdrachten verbonden met de bescherming van de persoonlijke levenssfeer in de uitvoering van de **niet-operationele opdrachten** (vb. recrutering en selectie);

(3) de **controle** van de verwerking van de informatie en de persoonsgegevens bedoeld in de artikelen 44/1 tot 44/11/13 WPA, met inbegrip van deze ingevoegd in **ANG, de basisgegevensbanken, de bijzondere gegevensbanken, de technische gegevensbanken en de gemeenschappelijke gegevensbanken inzake terrorisme**;

(4) elke **andere opdracht haar door of krachtens andere wetten** verleend.

In dat verband moet gewezen worden op (a) de WPA en meer bepaald het **zichtbaar** en **niet zichtbaar** gebruik van **camera's** door de GPI (de artikelen

25/1 tot en met 25/6 respectievelijk art.

46/1 tot en met 46/14), (b) de wet van 25

december 2016 betreffende de verwerking van **passagiersgegevens** en (c) de nieuwe bevoegdheden van het COC ten aanzien van de **Douane** met betrekking tot de vorderingen van deze dienst gericht aan de BELPIU in fiscale materies.

⁵ GPI: **G**eïntegreerde **P**olitie – **P**olice **I**ntégrée.

5. Bij clustering kunnen volgende 4 grote activiteit domeinen worden onderscheiden:

- (1) activiteit '*Data Protection Authority*' (DPA) t.a.v. de GPI, de AIG en de BELPIU;
- (2) activiteit 'Controle en toezicht op de politionele informatiehuishouding en de gemeenschappelijke gegevensbanken terrorisme'⁶ t.a.v. de GPI en OCAD;
- (3) activiteit 'Bijzondere Administratieve Methoden', meer bepaald alle vormen van politioneel cameragebruik;
- (4) activiteit ten aanzien van de Algemene Administratie van Douane en Accijnzen in fiscale materies en verband houdende met de passagiersinformatie gegevens.

⁶ In de parlementaire werken bij de Wet Politioneel Informatiebeheer 2014 kunnen we daaromtrent het volgende lezen "*Overigens, de wezenlijke opdrachten in termen van toezicht op het operationeel politioneel informatiebeheer die oorspronkelijk aan het controleorgaan toegekend waren, blijven ongewijzigd, met name het controleren van een efficiënte, maximale, beveiligde politionele gegevens- en informatieflex op basis van de behoefte om te kennen, alsook het verzekeren van de naleving van de procedures inzake de operationele politionele informatieverwerking*", *Parl.St.* Kamer 2013-2014, nr. 3105/001, 63.

II. Organisatie en samenstelling

6. Het COC wordt geleid door een directiecomité (DIRCOM) bestaande uit 3 leden: een voorzitter/magistraat, een lid-raadsheer/parketmagistraat en een lid-raadsheer/deskundige. Daarnaast is er een 'Dienst Onderzoeken' (DOSE⁷) met 3 leden en een 'Dienst Steun' (secretariaat) bestaande uit 2 juristen, 1 informaticus en 1 directie-assistent. Hierbij wordt aangestipt dat het hele HRM beleid ook door de leden DIRCOM moet worden waargemaakt. Het COC heeft immers geen administratie, laat staan een administratief leidinggevende. Het COC is ook een kleine instelling in vergelijking met gelijkaardige parlementaire instellingen. Het Comité P heeft 10 maal meer medewerkers dan het COC. Het Comité I dubbel zoveel.

De omvang van de organisatie(s) onder zijn toezicht moet in herinnering gebracht worden:

- (1) de hele GPI, zijnde de federale politie (52 entiteiten) en de korpsen van de lokale politie (op 1 januari 2019 waren er 185), in totaal rond de 240 entiteiten bestaande uit zo'n 50.000 personeelsleden;
- (2) de Algemene Inspectie van de federale en de lokale politie;
- (3) de Passagiersinformatie-eenheid;
- (4) het OCAD in het kader van controle op de gemeenschappelijke gegevensbanken;
- (5) de Dienst Geschillen van de Algemene Administratie van Douane en Accijnzen in het kader van de vorderingen gericht aan de BELPIU in fiscale materies.

⁷ Dienst Onderzoeken/Service d'Enquête.

III. De dossiermatige activiteiten met focus op dataprotectie

1. De verzoeken onrechtstreekse toegang

7. De verzoeken van de betrokkene (de burger) tot het uitoefenen van zijn rechten tot inzage/kennisname, verbetering of verwijdering van zijn persoonsgegevens in de politiedatabanken vormen een belangrijk deel van het dagelijkse werk van het COC. Alle verzoeken sinds 25/5/2018 (inwerkingtreding WOG en AVG) worden door het COC behandeld. Het volume aan deze arbeidsintensieve dossiers is sedert die datum exponentieel gestegen. In 2018 kreeg het COC niet minder dan 322 aanvragen. In 2019, telde het COC, 392 nieuwe aanvragen. De CBPL telde jaarlijks gemiddeld rond de 100 à 150 dossiers. We kunnen dus spreken van een zeer ruime verdubbeling van het aantal dossiers.

Tabel 1: Evolutie van het aantal aanvragen onrechtstreekse toegang bij het COC.

Jaar	Aantal OT
2018	333 ⁸
2019	392

8. Van voormelde 392 dossiers die in 2019 zijn binnengestroomd waren er op 01.03.2020 reeds 243 afgehandeld. Dit betekent dat binnen het jaar 62% van de aanvragen worden afgesloten. Van die 243 dossiers waren er 171 die betrekking hadden op de Algemene Nationale Gegevensbank. Van die 171 'ANG dossiers' waren de resultaten en/of de gegeven eindrichting de volgende:

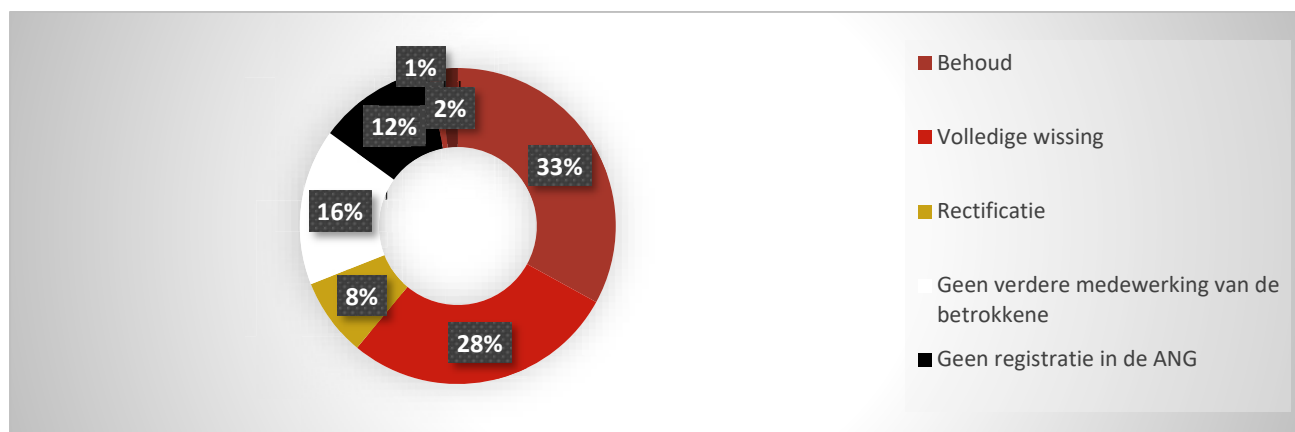
- behoud van de registratie: 59 of 33,33%
- volledige wissing van de registratie(s): 49 of 27,68%
- rectificatie van de registratie(s): 15 of 8,47%

⁸ Het COC heeft niet alle dossiers van 2018 overgenomen hoewel maar wel de overgrote meerderheid.

- geen verdere medewerking betrokkene: 29 of 16,38%⁹
- er was geen registratie in de ANG: 21 of 11,86%
- het verzoek bleek in werkelijkheid een loutere informatievraag: 1 of 0,56%
- het verzoek was niet ontvankelijk: 3 of 1,69%

Figuur 1: Eindbeslissingen verzoeken OT wat betreft de ANG

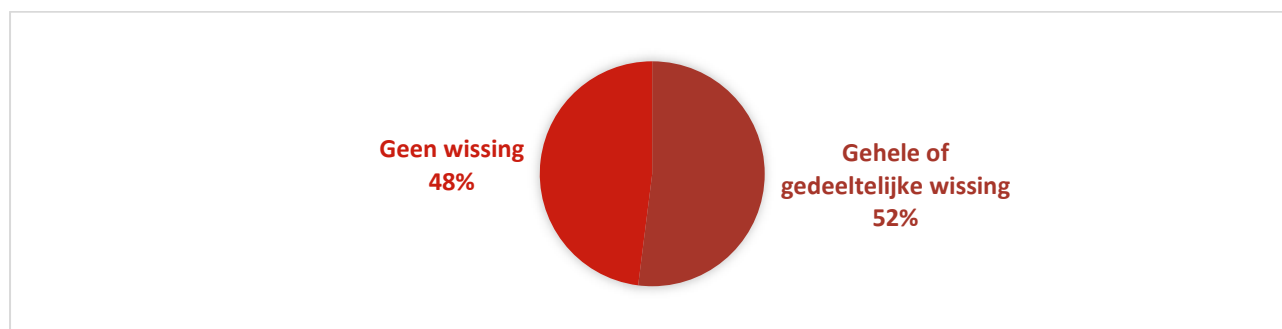
Tabel 2: Inhoudelijke eindbeslissingen COC op de verzoeken onrechtstreekse toegang ANG

Resultaat	2019
Behoud registratie	59
Rectificatie	15
Archivering/wissing	49
Totaal	123

Wanneer we enkel de dossiers nemen waarin het COC een inhoudelijke beoordeling en afweging heeft gemaakt¹⁰ stellen we vast dat van de in 2019 behandelende dossiers zo'n 52% (64 op 123 dossiers) aanleiding hebben gegeven tot een gehele of gedeeltelijke wissing van de politionele registraties in de ANG. Dat is zonder meer veel te noemen en moet de GPI aanzetten tot reflectie en actie.

⁹ Dat gebrek aan medewerking kan verschillende vormen aannemen: geen reactie meer op verdere vragen van het COC, geen mededeling van een kopie van de identiteitskaart of een ander document dat de identiteit kan bewijzen, enz.

¹⁰ Namelijk enkel de dossiers met behoud van de registratie, met een rectificatie of met een volledige wissing.

Figuur 2: Inhoudelijke eindbeslissingen COC op verzoeken onrechtstreekse toegang

Elk dossier vraagt een substantiële investering van de dossier behandelaars van het COC. Dit zijn in beginsel de twee leden-raadsheren en de twee juristen van het COC.

Tabel 3: Aantal afgesloten dossiers in 2019 opgedeeld naar de soort politionele databank waarop het verzoek betrekking had¹¹

Soort databank	2019
ANG	171
SIS II	68
Andere ¹²	1
Europol	7
Interpol	3
Totaal	250¹³

2. De vragen tot informatie en advies

9. Daarnaast wordt het COC zowel door burgers als professionals bevraagd omtrent in hoofdzaak, maar niet uitsluitend, privacy- en gegevensbeschermingsvraagstukken. Een belangrijke aantal vragen gaat over de juridische geoorloofdheid van gegevensstromen, zowel naar, maar vooral vanuit, de GPI naar derden.

¹¹ Gelet op het feit dat het informaticaprogramma van het COC slechts vanaf einde 2018 toeliet meer gedetailleerde resultaten en eindrichtingen aan te geven van de dossiers kunnen enkel de cijfers van 2019 gegeven worden.

¹² Die andere kan bijvoorbeeld betrekking hebben op de gemeenschappelijke gegevensbanken terrorisme en extremisme, Interpol databanken, een bijzondere gegevensbank, enz.

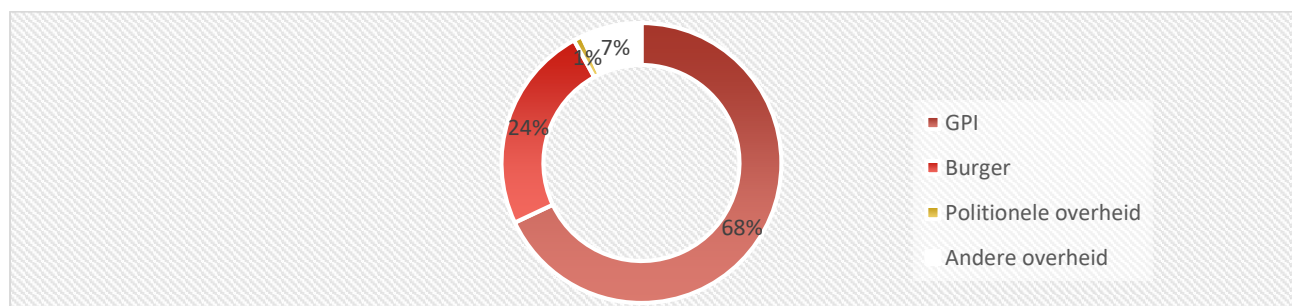
¹³ Dit totaal van 250 is meer dan het aantal afgesloten dossiers (234) vermits een verzoek betrekking kan hebben op meerdere politionele databanken.

10. De toestroom van deze vragen en/of problemen toont aan dat het COC op korte tijd aan bekendheid en vertrouwen heeft gewonnen. Over het hele jaar 2019 heeft het COC 82 adviesvragen binnengekregen, waarvan er, op 01/03/2020, 80 waren afgewerkt. Het COC neemt als uitgangspunt dat ze daarop binnen een termijn van 1 maand antwoordt. In heel wat gevallen wordt vroeger geantwoord. Een en ander hangt af van de complexiteit en moeilijkheidsgraad van de adviesaanvraag.

Tabel 4: Aantal dossiers informatievragen dataprotectie naar herkomst vraagsteller

Herkomst vraagsteller	2018 ¹⁴	2019	2019 in %
GPI		55 of 68%	68
Burger		19 of 23,5%	23,5
Politionele overheid		1 of 1%	1
Andere overheid		6 of 7,5%	7,5
Totaal	23	81	100

Figuur 3: aantal dossiers informatievragen dataprotectie naar herkomst vraagsteller

3. Advies op wet- en regelgeving

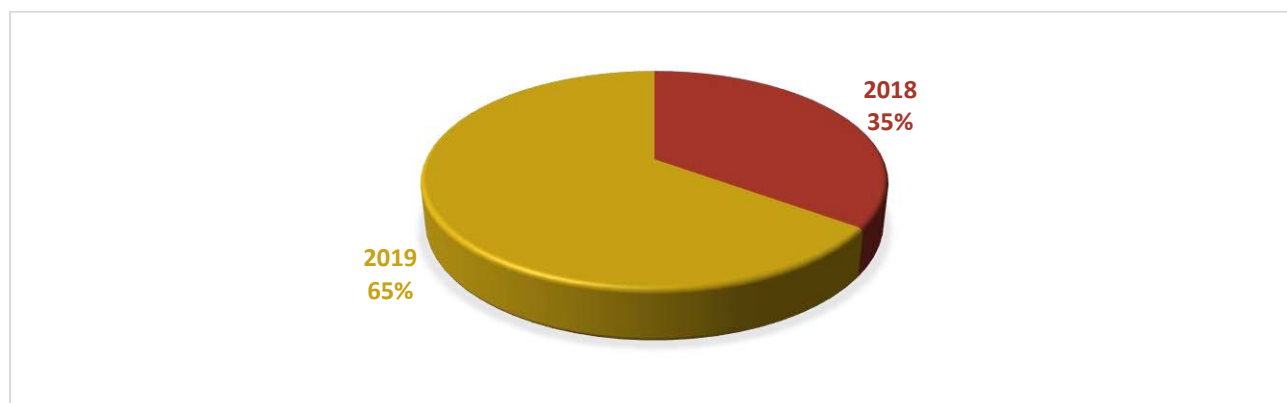
Tabel 5: Adviesaanvragen op wet- en regelgeving in 2018 en 2019

2018	2019	Totaal
12 ¹⁵	22 ¹⁶	34

¹⁴ Gelet op het feit dat het informaticaprogramma van het COC slechts vanaf einde 2018 toeliet meer gedetailleerde resultaten en eindrichtingen aan te geven van de dossiers kunnen enkel de cijfers van 2019 volledig gegeven worden. Voor 2018 beperken we ons tot het totale aantal.

¹⁵ Na onderzoek werd in 3 gevallen geen advies uitgebracht omdat het COC van oordeel was dat de tekst niet raakte aan zijn bevoegdheden of de bevoegdheden van de onder haar toezicht vallende entiteiten.

¹⁶ *Ibidem.*

Figuur 4: Aantal dossiers adviezen op wet- en regelgeving in 2018 en 2019

11. De beleidsmatig belangrijkste bevoegdheid is de adviesbevoegdheid op alle ontwerpen van regelgeving die geheel of slechts (zeer) gedeeltelijk raken aan de bevoegdheden van de onder het COC vallende entiteiten. In de meerderheid van de gevallen zullen die ontwerpen (van wet, Koninklijk of ministerieel besluit, omzendbrief, protocollen, interne dienstnota's, visienota's, enz.) uitgaan van het federale niveau, maar het kan ook om deelstatelijke normen gaan.

In 2018 en 2019 heeft het COC 34 adviesaanvragen ontvangen en heeft het daadwerkelijk **28 adviezen** afgeleverd. Die adviezen zijn in beginsel terug te vinden op de website van het COC (www.controleorgaan.be), zodat niet enkel het grote publiek, maar vooral ook alle stakeholders (bestuurlijke en gerechtelijk overheden, de GPI, de academische wereld, middenveldorganisaties, NGO, enz.) kennis kunnen nemen van de adviezen en standpunten van het COC. Deze adviezen worden voorbereid door een lid DIRCOM, al dan niet met behulp van een jurist (en/of de informaticus) en worden nadien besproken en goedgekeurd in het DIRCOM.

4. Onrechtmatige consultatie door leden GPI

12. Deze dossiers betreffen in meerderheid klachten van burgers (of politieambtenaren) die menen of vermoeden dat een politieambtenaar ten onrechte zijn of haar gegevens in de politionele databanken (of de databanken die via PORTAL¹⁷ ter beschikking staan van de politie) heeft geraadpleegd.

¹⁷ PORTAL is het algemeen toegangsportaal voor de leden van de GPI. Het gaat dan om het Rijksregister (RRN), het repertorium der voertuigen (DIV) en het wapenregister.

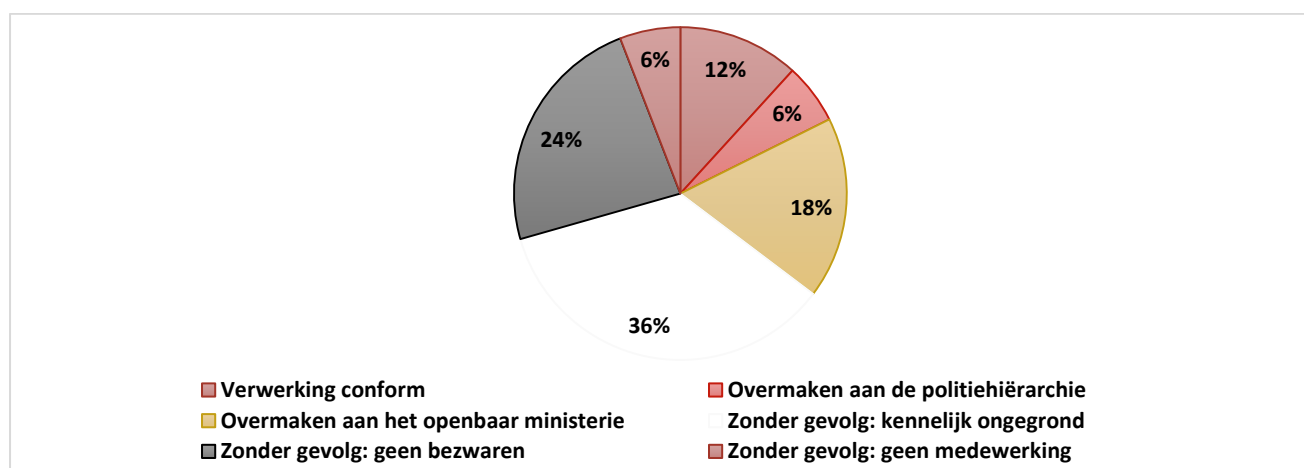
Tabel 6: Aantal klachtendossiers onrechtmatige verwerkingen door leden GPI

Jaartal	Aantal
2019	30

Op datum van het afsluiten van dit activiteitenverslag¹⁸ waren 14 van deze klachten afgehandeld. Het gevolg dat door het COC aan deze klachtdossiers werd verleend ziet er als volgt uit:

Tabel 7: Door het COC verleende gevolg aan de klachtendossiers

Verleend gevolg	Aantal
Verwerking conform	2
Overmaken aan de politiehierarchie	1
Overmaken aan het openbaar ministerie	3
Zonder gevolg: kennelijk ongegrond	6
Zonder gevolg: geen bezwaren	4
Zonder gevolg: geen medewerking	1
Totaal	17

Figuur 5: Door het COC verleende gevolg aan klachtdossiers in 2019

¹⁸ Met name op 1 april 2019.

13. Het COC beperkt zich in deze dossiers tot de onrechtmatige verwerking/consultatie door een politieambtenaar en behandelt niet de samenhangende inbreuken (schending beroepsgeheim bv.) en doet een *prima facie* onderzoek. Van zodra een mogelijke 'verdachte' kan gelokaliseerd worden, wordt het dossier in principe overgemaakt aan het politioneel intern toezicht. Het COC kan eventueel ook rechtstreeks overmaken aan het bevoegde openbaar ministerie (afhankelijk bv. van de ernst van de inbreuk). Het gaat immers steeds ook om misdrijven (minstens een inbreuk op art. 151 Sw. en art. 222, 1° WGB).

5. De internationale onderzoeken

14. Het COC en zijn (personeels)leden worden ook gesolliciteerd om deel te nemen aan internationale onderzoeken of visitaties. Zo heeft een lid DIRCOM in het verleden (periode 2015-2018) als lid-expert herhaaldelijk deelgenomen aan de zgn. Schengen evaluaties, onder meer van Nederland, Noorwegen, Finland en Malta.

6. Dataprotectie in bijzondere sectoren en materies

(a) De BELPIU inspecties

15. Met de wet van 25 december 2016 betreffende de verwerking van passagiersgegevens (PNR-wet) werd binnen de FOD Binnenlandse Zaken een passagiersinformatie-eenheid (BELPIU) opgericht die de passagiersgegevens in een passagiersgegevensbank bijhoudt met het oog op het voorkomen en bestrijden van de in de PNR-wet vastgelegde misdrijven of dreigingen. Binnen afzienbare tijd zal de BELPIU over een mega gegevensbank met de reisgegevens van miljoenen passagiers beschikken. Het is dan ook vanzelfsprekend dat de gegevensverwerking aan daadwerkelijke en adequate interne en externe controlemechanismen wordt onderworpen.

16. In november 2019 hebben het Controleorgaan en het Comité I een beperkte visitatie uitgevoerd bij de BELPIU. De invalshoek was er één van *compliance based*: gebeurt de verwerking in overeenstemming met de wet en wordt daarbij een hoge veiligheidstandaard gehanteerd? De visitatie was beperkt tot twee domeinen:

- 1) ICT- beveiliging en informatieveiligheid;
- 2) proportionaliteit van de gegevensverwerking, met name betreffende de:

- de doorgifte van PNR-gegevens naar de federale politie;
- de procedure voor de vaststelling en beoordeling van beoordelingscriteria;
- de gerichte opsporingen.

Naar aanleiding van deze visitatie, werden door het COC een aantal aanbevelingen en corrigerende maatregelen opgesteld voor de BEL-PIU. Een publieke versie van het rapport zal raadpleegbaar zijn op de website van het COC in 2020.

(b) De Algemene Administratie Douane en Accijnzen

17. Het COC kreeg in 2019 een nieuwe bevoegdheid t.a.v. de Douane (in de praktijk de opsporingsdienst en de BELPIU dienst) m.b.t. de vorderingen (verzoeken) van deze diensten gericht aan de BELPIU in fiscale materies. Deze wet trad in werking op 4 juni 2019 maar werd nog niet toegepast. De eerste contacten tussen de Douane en het COC vonden op initiatief van het COC wel al plaats teneinde na te gaan hoe deze bepaling in de praktijk toe te passen.

7. De BAM-opdrachten : cameragebruik door de politiediensten

18. Het COC heeft een algemene controleopdracht op elke vorm van cameragebruik (cf. art. 46/1 WPA en 71, 1° en 3° WGB): zichtbaar, niet zichtbaar (heimelijk), op een niet besloten plaats, op een besloten plaats toegankelijk voor het publiek, op een besloten plaats niet toegankelijk voor het publiek, ANPR, met of zonder intelligente camera's of systemen, enz.

Gelet op de actuele explosie van politieel cameragebruik is duidelijk dat ook hier het COC prioriteiten moet stellen en onmogelijk proactief doorheen het hele land cameragebruik kan controleren. Wel wordt in zowat elk proactief onderzoek het politieel cameragebruik door het COC onderzocht.

19. Het COC heeft daarnaast een aantal, wat zou kunnen omschreven worden als, 'BAM-opdrachten' te vervullen.¹⁹ Bepaalde heimelijke cameratoeepassingen, hebben immers een (al

¹⁹ Naar analogie met de BIM-commissie (Bestuurlijke Commissie bevoegd voor het toezicht op de specifieke en uitzonderlijke inlichtingen methoden) in het kader van de inlichtingenmethoden die worden toegepast door de inlichtingendiensten (cf. Wet van 30 november 1998 houdende regeling van de inlichtingen- en veiligheidsdienst).

dan niet uitsluitend) bestuurlijke finaliteit en gebeuren niet onder de controle van de magistraat, maar wel onder de controle van het COC. De grootste problematiek is actueel het feit dat de voorziene notificatie aan het COC van dit heimelijk cameragebruik door de GPI zeer weinig tot niet wordt nageleefd, met als gevolg dat het COC ook geen of onvoldoende zicht hierop heeft. Er is reeds beterschap te bespeuren in 2020, maar het blijft problematisch. Dit is een prioriteit voor 2020.

20. Veel vragen rond cameragebruik worden door de GPI aan het COC voorgelegd. Sedert 25 mei 2018 tot einde 2019 heeft het COC reeds 32 adviezen geformuleerd rond deze thematiek.

Tabel 8: Aantal vragen tot advies of informatie inzake cameragebruik

Jaartal	Aantal
2019	32

21. Naast de vooraf geplande controleonderzoeken of visitaties (cf. verder), die in een jaarlijks actieplan van het COC worden opgenomen behoudt het COC ook een zekere capaciteit (of verschuift het die capaciteit) om te kunnen inspelen op actuele ontwikkelingen. Twee voorbeelden hiervan zijn het onderzoek betreffende de camera's met gezichtsherkenning op BRUNAT en het onderzoek betreffende de Camerabewaking op het strand van een kustgemeente (www.controleorgaan.be).

8. De uitoefening van dwangbevoegdheden

22. Het COC heeft eigen dwangbevoegdheden en kan dus de entiteiten van de GPI dwingen bepaalde handelingen/verwerkingen te stellen of zich (verder) te onthouden van bepaalde verwerkingen. Het gaat hier om de zgn. 'corrigerende bevoegdheden'.

In de publieke versies van de rapporten, raadpleegbaar op de website van het COC, worden doorgaans de aanbevelingen en de corrigerende maatregelen opgenomen zodat zij raadpleegbaar zijn voor alle verwerkingsverantwoordelijken en het publiek.

IV. De dossiermatige activiteiten met focus op dataprotectie, conformiteit, efficiëntie en effectiviteit van de informatiehuishouding

1. De visitaties

23. In de 'pre-dataprotectie periode' 2016-2018 lag de focus van de onderzoeken van het COC vooral op de aspecten legaliteit, efficiëntie en effectiviteit van de informatiehuishouding. Sedert medio 2018 is daar de belangrijke privacy -en gegevensbeschermingscomponent bijgekomen, waarbij zelfs moet vastgesteld worden dat deze component dominant is geworden. Wanneer een controleonderzoek gepaard gaat met één of meerdere doorgedreven plaats bezoeken en de scope van de controle zeer ruim is spreken we over een 'visitatie'. Niet alle onderzoeken gaan immers noodzakelijkerwijze gepaard met een doorgedreven onderzoek ter plaatse. Een publieke versie van de rapporten van de visitaties is raadpleegbaar op de website.

24. Medio juni 2019 heeft het COC een omvangrijke visitatie uitgevoerd bij een lokale politiezone in Oost-Vlaanderen. Met die visitatie werd uitvoering gegeven aan het strategisch plan van het COC waarbij wordt gestreefd om jaarlijks een aantal politiezones te bezoeken. Eind juni 2019 heeft het COC een zelfde soort visitatie uitgevoerd bij een lokale politiezone in de provincie Namen. Vermits de eindconclusies met bijhorende aanbevelingen en corrigerende maatregelen in beide visitaties slechts in januari 2020 werden genomen zullen zij besproken worden in het activiteitenverslag 2020.

2. Het SIS-II controleonderzoek

25. De Schengenregelgeving bepaalt dat de bevoegde controleautoriteit van elke lidstaat ten minste om de 4 jaar een controle uitvoert op de verwerkingsactiviteiten op zijn grondgebied in het kader van het SIS II-systeem.

Het is in dit kader dat het COC in september 2019 een controlebezoek heeft afgelegd bij de directie van de internationale politionele samenwerking van de federale politie. Vermits het eindrapport pas in februari 2020 werd afgeleverd zal hierop nader worden ingegaan in het activiteitenverslag van 2020.

3. De andere controleonderzoeken

26. Wanneer het onderzoek niet gepaard gaat met een omvangrijk plaatsbezoek of gepaard gaat met een beperkt werkbezoek spreekt het COC eerder van een controleonderzoek. Reeds in de jaren 2017 en 2018 werden er op die manier een aantal verricht. 'Infotheek' en 'FOCUS' zijn twee onderzoeken, de eerste daterend van de pré-dataprotectie periode, de tweede van nadien, die hiervan een voorbeeld zijn.

4. De adviezen op de bijzondere gegevensbanken

27. In de periode 2016-2018 heeft het COC zich in ook belangrijke mate bezig gehouden met het verlenen van de wettelijk voorgeschreven adviezen op de bijzondere gegevensbanken die de GPI diende aan te melden aan het COC (zie het toenmalige artikel 44/11/3 WPA).²⁰ Op de korte termijn van een kleine 3 jaar werden niet minder dan om en bij de 800 bijzondere gegevensbanken geadviseerd door het Controleorgaan. Deze adviezen waren ofwel positief, negatief, of positief onder voorwaarden. Deze verplichte adviesverlening is inmiddels afgeschaft.

²⁰ Dit artikel werd immers ondertussen gewijzigd door de Wet van 22 mei 2019 tot wijziging van diverse bepalingen wat het politionele informatiebeheer betreft, *BS* 19 juni 2019, 61992 (inwerkingtreding op 29 juni 2019).

5. De controle op de gemeenschappelijke gegevensbanken terrorisme en extremisme

Controles in 2017 en 2018

28. De Wet van 27 april 2016 inzake aanvullende maatregelen ter bestrijding van terrorisme²¹ wijzigde de WPA en creëerde de basis voor de oprichting van gemeenschappelijke gegevensbanken (GGB). Die controle komt gezamenlijk toe aan het COC en het Vast Comité I. Tevens dienen beide instanties voorafgaand aan de oprichting van een GGB gezamenlijk advies te verlenen. In het kader van hun gemeenschappelijke controleopdracht beslisten het COC en het Comité I in 2017 en in 2018 tot een controleonderzoek en werden de nodige aanbevelingen gedaan, zowel aan het OCAD, als aan de verantwoordelijke ministers, en de andere basis -en partnerdiensten.

Controle in 2019

29. In 2019 hebben het COC en het Comité I beslist om de gezamenlijke controle te focussen enerzijds op de opvolging van bepaalde aanbevelingen die in de rapporten van vorige jaren werden geformuleerd en anderzijds op de bevraging van een aantal (basis- en partner)diensten inzake rechtmatigheidscontroles en de interne procedures om de gegevensverwerking van informatie in de GGB TF vlot te laten verlopen. Dit rapport is op het moment van de redactie van dit jaarverslag nog niet definitief. Het zal dan ook worden besproken in het jaarverslag 2020.

²¹ B.S. 9 mei 2016.

6. De vragen tot informatie en advies inzake politionele informatiehuishouding

30. Het COC ontvangt ook vragen en verzoeken van de gecontroleerde diensten die los staan van dataproductie of zelfs helemaal geen betrekking hebben op de operationele politionele informatiehuishouding. Vermits het COC ook bevoegd is voor GDPR-materies is dat ook logisch. Er werden een 10-tal adviezen afgeleverd.

V. De beleidsmatige activiteiten

1. Nationale overlegfora

31. Het COC neemt deel aan tal van nationale overlegfora, meetings, vergaderingen, enz. hetzij éénmalig, hetzij op structurele basis. Het gaat dan om informeel dan wel formeel overleg met bv. politieministers en hun kabinetten, de betrokken administraties, andere bestuurlijke of gerechtelijke overheden, enz.

2. Internationale overlegfora

32. Het COC vertegenwoordigt België op enkele internationale overlegfora als bevoegde dataproductie autoriteit. Het gaat bv. om de *Europol Cooperation Board*; om de *SIS II Supervision Coordination Group*; en om de zgn. *BTLE (Borders, Transport and Law Enforcement)*, een subwerkgroep van de *European Data Protection Board* (het zgn. 'Europees Comité voor gegevensbescherming', dat de 27 dataproductie autoriteiten van de lidstaten en de EDPS samenbrengt).²² Op al deze fora treedt het COC alleen of gezamenlijk met de GBA op, naar gelang van de te behandelen materie.

3. Externe communicatie en deelname aan evenementen

33. In 2019 is het COC begonnen met op reactieve wijze perscontacten te onderhouden of te hebben. Artikelen rond de stopzetting van de *facial recognition* cameratoepassing op de luchthaven Brussel-Nationaal (Vb. 'De Standaard'²³, 'Het Laatste Nieuws'²⁴, enz.); de controle van het COC op de bijzondere gegevensbanken (Vb. *L'Avenir*);²⁵ of de problematiek van de onrechtmatige consultaties door politieambtenaren (Vb. *L'Avenir*)²⁶ zijn enkele voorbeelden.

²² *European Data Protection Supervisor*, de EU-DPA, <https://edps.europa.eu>.

²³ Zie https://www.standaard.be/cnt/dmf20190920_04618911.

²⁴ Zie <https://www.hln.be/nieuws/binnenland/federale-politie-moet-gezichtsherkenning-op-zaventem-stopzetten-project-is-in-strijd-met-wet~a6aa5daa>.

²⁵ Zie https://www.lavenir.net/cnt/dmf20180918_01228062/le-gardien-des-800-banques-de-donnees.

²⁶ Zie https://www.lavenir.net/cnt/dmf20181128_01263466/ces-policiers-qui-vous-epient-illegalement.

34. Het COC wordt ook reactief gevraagd voor allerlei opleidingen, studiedagen of colloquia die door derden worden georganiseerd. Het tracht daaraan zo veel als mogelijk tegemoet te komen. Daarnaast stuur het DIRCOM zijn leden en personeelsleden ook zelf naar relevante opleidingen.

35. Sedert de 2^e helft van 2019 is de website van het COC bereikbaar op www.controleorgaan.be of www.organedecontrole.be. Daarnaast zijn er de regelmatige vragen van studenten om stage te kunnen lopen bij het COC, interviews in het kader van bachelor – of masterproeven of papers, enz.

VI. Besluit en toekomstperspectieven

36. Een **eerste besluit** is dat het COC, met zijn doorstart op 5 september 2018, een volledig nieuw begin heeft gemaakt en er als kleine organisatie in geslaagd is op zeer korte tijd zich te vestigen in het dataprotectie – en politielandschap. Opvallend is ook dat het luik dataprotectie actueel zeker meer dan 75% van de activiteiten omvat. Een **tweede besluit** is dat het COC bij de andere actoren, zowel burgers/betrokkenen als verwerkingsverantwoordelijken reeds een groot vertrouwen geniet. Dat bewijst het aantal en de soort dossiers zoals deze doorheen dit activiteitenverslag werden geduid. Een **derde besluit** is dat het COC niet aarzelt om zijn corrigerende bevoegdheden – en dus dwangbevoegdheden – uit te oefenen en op die manier op proportionele wijze probeert te verhelpen aan het klassieke gebrek aan handhaving in de materie van het privacy- en gegevensbeschermingsrecht. Proportioneel, omdat het COC de politiewerking niet onmogelijk wil maken door ongenueanceerd met corrigerende bevoegdheden uit te pakken.

Als **algemeen besluit** kan gesteld worden dat privacy en gegevensbescherming bij de politie alleszins een nieuwe en belangrijke dimensie heeft gekregen sedert mei 2018. Het COC wil daarbij alle actoren bijstaan, ondersteunen en adviseren. Slechts als *ultimum remedium* zal corrigerend en dwangmatig opgetreden worden, maar, het zal en kan niet aarzelen dat ook effectief te doen, wanneer dat noodzakelijk blijkt.

Activiteitenverslag 2016 tot en met 2019, goedgekeurd door het Controleorgaan op de politionele informatie op 25 mei 2020.

Koen Gorissen

Lid-raadsheer

Frank Schuermans

Lid-raadsheer

Philippe Arnould

Voorzitter

BIJLAGE: HET CONTROLEORGAAN IN CIJFERS²⁷

SOORT DOSSIER	JAAR	AANTAL
Verzoeken Onrechtstreekse toegang	2019	392
Verzoeken informatie & advies dataprotectie	2019	81
Verzoeken informatie & advies politionele informatiehuishouding	2019	1
Adviezen wet – en regelgeving	2019	22
Klachten onrechtmatige consultaties of verwerkingen	2019	30
Adviezen camera	2019	32
Controleonderzoek camera	2019	2
Omvangrijke visitaties politiezones/entiteiten FP	2019	2
SIS II Controleonderzoek	2019	1
BELPIU Controleonderzoek	2019	1
GGB Terrorisme Controleonderzoek	2019	1
TOTAAL	2019	565

²⁷ Het spreekt voor zich dat de capaciteit – en tijdsinvestering in een omvangrijke visitatie of een controleonderzoek niet te vergelijken valt met een adviesdossier. Sowieso zijn de diverse soorten onderzoeken en adviezen zeer moeilijk tot niet vergelijkbaar vanuit werklasmetingsoogpunt.

